

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijavi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijavi hiši števil 15.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Propad desnice v državnem zboru.

Z Dunaja, 14. aprila.

Liberalni listi danes preslavljajo zmago, katero je levica pridobila čez desnico. Da je bila to le slučajna večina, mogoča samo vsled tega, ker je desničarjev manjkalo 29, o tem se ve da čisto molčé. Vsi ugibajo, kaj se bode sedaj zgodilo. Liberalni listi pravijo, da mora Taafe vsled te nezaupnice, ki mu jo je izrekla večina (11), odstopiti, in „N. fr. Presse“ celo že naznanja, da je bil precej po včerajšnjem glasovanju ministerski svet, potem pa je grof Taafe šel k cesarju ter prosil odpovedi ali demisije. Ni mi bilo še mogoče pozvedeti, je li to res ali ne, skoraj bi pa rekel, da je to le želja levičarjev, ki v svojih listih celo trdijo, da bi moralo novo ministerstvo biti zopet vzeto iz leve, ki se je včeraj pokazala v večini. Res pri včerajšnjem glasovanju ni tolikanj propadlo ministerstvo, kakor marveč desnica, ki je pokazala, da ima v svoji sredi nezaupljive ljudi, ki jim je domače opravilo veliko imenitnejše, kakor najvažnejše državne koristi. Ne vemo, čemu ljudje, ki nimajo časa bivati na Dunaji in se zborovanja vdeleževati, poslanstvo sprejemajo in po njem celó željno hrepené. Kteri da so pri zborovanju manjkali, sem Vam že včeraj pisal.

Veliko nevoljo je vzbudilo, da je mnogo uradnikov, ki so od vlade plačani, glasovalo zoper vladu. Neki nemški poslanec je vsled tega rekel, da boče nasvetovati, naj se za dispozičijski zaklad potrebni denarji odtrgajo od dohodkov tistih uradnikov, ki so zoper vladu

glasovali. Še bolje bi pa morebiti bilo, ko bi sedaj g. minister odpravil liberalne vradnike iz tiskovskega vrada (Pressbureau), rekši jim dá naj pri svojih liberalnih tovarših iščejo službe, ki so mu odrekli denarje, s kterimi bi jih mogel on plačevati. Na ta način bi najhitreje in najlaglje odpravil kopo uradnikov, ki so zagrizeni nasprotniki desne stranke in konservativne politike, ter po časnikih vse dotične namene vladine podirajo in napadajo, namesto da bi jih zagovarjali in priporočali. Ako bode hotel Taafe kaj doseči, bo moral Augijev časnikarski hlev očistiti in ravno sedaj ima, kakor smo rekli, za to najboljšo priliko. Na čelu temu uradu je neki jud Freiberg, o kterem se je v česke liste poročalo, da ostane na svojem mestu, da si se bode časnikarski urad prestrojil.

Liberalni listi prigovarjajo tudi ustavovnim ministrom, zlasti Korbu in Stremajerju, da naj odstopita, ker je zbornica vladi izrekla nezaupnico. „N. fr. Presse“ poroča, da sta res ob enem s Taafetom prosila odpusta. Desnici bo jako vstreženo, ako se to vresniči. Ravno liberalni ministri, zlasti Stremajer, so največ krivi, da desnica do sedanjega ministerstva nima posebnega zaupanja, in da se mnogi prav neradi vdeležujejo zborovanja. Ako se pa ministerstvo prestroji in omenjeni odpravijo, bodo vsi tem raje in z večim veseljem hodili k sejam, ter gotovo tudi stanovitnejši ostali na Dunaji, ker bodo vedeli, da podpirajo vladu, s katero so enih misli, enega prepričanja in enakih namenov. Liberalni listi mislijo, da bode, ako Taafe gre, Hohenwart sostavil novo

ministerstvo. Nam se to ne zdi verjetno, marveč mislimo, da bode vlada čakala na gospodsko zbornico ter jej priporočila, da naj ona od poslaniške zbornice za vrženo svoto v državni proračun zopet sprejme. Kakor se pa sliši, večina gosposke zbornice tega ne bode storila, ampak bo pritrdila sklepu zbornice poslancev. Taafe bo potem od cesarja prosil poslovlja, pa bode od Njih Veličanstva brž zopet dobil nalogo, da naj sostavi novo ministerstvo. Pri tej priliki odpadeta gotovo Stremajer in Korb, in morda tudi Horst, in novo ministerstvo se bode ustrojilo tako, da bode primerno avtonomistični večini državnega zbora ter ne bode več plavalo nad strankami, ampak bode res pravo parlamentarično ministerstvo. Ako se bodo reči tako rešile, kakor sem jih tukaj opisal, potem včerajšnji propad za nas ni bil nesrečen, ampak morebiti potrební povod, da bo že enkrat konec vednega omahovanja med manjšino in večino!

„Poglejte te uboge ministre!“

Grof Klam-Martinic je v svojem izvrstnem govoru kazal na ministre, in rekel: „Poglejte te uboge ministre!“ Ta izrek nam prihaja na misel zdaj, ko je državni zbor Taafejevi vlad odbil dispozičijski zaklad, ter jej izrekel s tem svoje nezaupanje. Koliko grenkih je moral Taafe slišati v tej budgetni debati od strani ustavovercev. Slikali so ga kot zatiralca nemške narodnosti, sovražnika svobode, zavrtnega napadalca na ustavo, zaveznika vseh hudih moči in zlobnih duhov. Ali je pa mar desna stranča

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

VI. Izdajica!

(Dalje.)

Po odhodu neljubih gostov se je pri Jurji pričelo še le pravo življenje. Janez je kar petake metal na mizo za vino in ko je to razgrelo glave, je vsaka Janezeva beseda bila iskra v smodnik. Pa je tudi znal metati Janez iskre, skoro za vsakega je imel posebno in tako so mu vsi prisegli, da bodo že tako delali, da bodo izbrani za volilne možé samo taki, ki bodo gotovo volili Janezevega doktorja. Ta sklep je podprl Janez, ki je pri vsem tem le malo pil, še s par petaki, a obljubil še več, če bo treba denarja za pridobitev glasov. Pozno v noči se je bil Janez odpeljal v mesto nazaj, kamor bomo mi kmalo prišli za njim.

Jurjevi gosti so ostali še toliko časa skup, dokler Jurji ni rekel, da je to zadnji še plačani bokal. Resnica to ni bila, plačanih je bilo še več, a čemu bi Juri ne smel imeti tudi petaka za spomin na ta večer! Zato jih je počasi odpravil, šli so, pa na domú, ker starí Brežani so drugi dan rekli, da ne pomnijo noči, ko bi se bilo toliko razgrajalo ka-

kor to noč; le enkrat, ko je bil ogenj, je bilo tudi veliko ropota, pa ne toliko.

Najhuje je razsajal Miha. Ta je nasvetoval, da naj se farovž zažgé, pa mu ni hotel nihče prikimati, so rekli, da nimajo žveplenk.

„Pa vsaj okna pobijmo farju!“ — zagromi na to — „kamenja bo dosti po tleh“

„Kje li? Poberi kterege!“ — reče eden treznejih.

Miha se pripogne, a namestu z roko pobere kamen z nosom in vse prizadevanje spravi ga na noge, ne pomaga nič, zemlja ga preveč ná-se vleče in najbrže bi bil spal na cesti, če bi ga drugi ne bili spravili kviško in domú. Tam se mu je predalec zdela v posteljo, ostal je na dvorišči v gnoji še mehkejšem ko trda postelja, in ko ga je Barba zjutraj tam dobila, je zastokala: „Moj Bog, je bil že zopet ta nesrečni Petelinov Janez tukaj!“

A Miha ni bil sam, ki je to noč spal na taki postelji, ker skoro vsak njegovih tovaršev je imel za posteljo zemljó, za odejo nebo, ki je zvečer bilo nekako kislo in poslalo zaspancem nekoliko mokrote. Rokec je bil celó padel v lužo v sredi vasi, pa tako srečno, da je le noge imel v gosti vodi in to zapazil še le zjutraj, ko so žabe zbudile se in prišle

gledat novega naseljenca ter z glasnim ragljanjem in kvakanjem na znanje dajale svoje začudenje nad tako velikansko pošastjo. Prav predramil se je pa še le, ko je starešina žab, radoveden, kaj je v tisti špranji v sredi obraza, skočil mu na nos. Ta radovednost se je pa žabi slabo splačala, zdrknila je s skreki med zobé, ki so se brž zaprli kakor nastavljena past, in starešina žab je bil za skreke vjet ter to naznanil vsi žabji občini z groznim javkanjem, da je ta zagnala še večí krik. In to je pomagalo, kajti Rokec seže z umazano roko k ustam, zagradi vjetega in ga vrže v sredo luže; ta se brž zarije v blato zdraviti polomljene kosti na stroške žabje države, Rokec pa zleče svoje noge z mokrega na suho, se spravi kvišku in tava proti domu godrnjaje, da ljudje človeku še v postelji miru ne dajo.

Se ve, da je bilo drugi dan veliko govorjenja po Brežki vasi o sinočnem večeru. Ker so nekteri kazali petake, je tudi Janez prišel skoro vsaki dan v boljše ime — ne pri vseh, a vendar pri nekterih. Denar dela. Pri Jurji je bil zdaj vsak večer somenj, saj je bilo še nekaj petakov. Krčmar sam ni dal nobenega bokala in frakeljna za tisti petak, ki mu je bil ostal, a saj je bilo še več pe-

odškodovala vlado za te psovke s svojim zaupanjem in svojo pohvalo? Nikakor ne. Tudi desnica je hladna proti sedanji vladi, tudi ona jej ne zaupa, dokler sedi Stremayr na ministerskem stolu, ona h. če vladi sicer dovoliti denar, nikakor pa svojega polnega zaupanja; tudi od desne strani je moral Taaffe marsiktero grenko slišati. Kar je bilo še vsaki vladi dovoljeno, namreč razpoložni zaklad, to je bilo odbito Taaffeju. V pogledu na ta dogodek, v pogledu na tolikobrojne napade v parlamentu in v časopisji, ki jih ima sedanja vlada prestajati, smemo pač s Klam-Martincem vskleniti: „Poglejte te uboge ministre!“

In kaj je Taaffe zakrivil, da se mu tako godi? Njegova krivda je, da se neče vključiti samo eni, ustavoverni stranki, da se ozira na vse narode avstrijske, da hoče daljno zatiranje Slovanov ustaviti, da hoče pravico zopet bolj v veljavo spraviti. Res je, da Taaffe še ni izpolnil naših želj, da še skoraj nič nismo dobili od tega, kar smo od sedanjega dobe pričakovali. Vendar imamo pred sabo že dejanja, ki nam pričajo dobro voljo Taaffeja; dokler smo slišali le besede in obljube, nismo jim verovali; ko so prišla pa dejanja, kakor imenovanje Winklerja za Kranjsko, Kaline za Moravsko, čeških profesorjev za praško univerzo, ustanovljenje čeških srednjih šol itd., morali smo priznati, da je Taaffe na pravi poti, in da nam hoče pravičen biti, v kolikor mu je to pri tolikem nasprotju mogoče. Če smo tedaj početkom dvomili nad dobro voljo Taaffejevo, pripisati se mora ta naša nezaupnost mnogobrojnim prevaram, ki so nam v prejšnjih časih boljše bodočnost obetale, pa se slednjič v n. č. razpršile, omenjamo le hitrega padca Hohenzollerna.

Sedaj pa, ko smo prepričani o dobri volji Taaffejevi, izreči moramo iskreno, da mu po polnem zaupamo, ter da pričakujemo od njega, da bo tudi nam Slovencem nekoliko narodne ravnopravnosti privoščil; vemo in vidimo, s kolikimi težavami se ima boriti, pripoznamo težkočo dela nasproti tako mogočni in vplivni stranki, kakor je nemško-liberalna, koje korenike segajo not do Berlina!

Pri vsem tem zaupanju do Taaffejeve osebe pa vendar ne smemo zamolčati, da ne moremo

verovati v plodonosno delovanje sedanje vlade, dokler ima v svoji sredi moža, ki se je vselej in povsod osobito v ravno preteklem času izkazal tako strankarskega politika in strastnega sovražnika narodne ravnopravnosti, in ta mož je sedanji pravosodni minister. Mi ne zahtevamo, da bi se Taaffe popolnoma desnice prijel, vendar če hoče ostati pri ideji koalicije, naj bi ustavoverne ude svojega kabineta izbral iz bolj zmernih elementov nemško-liberalne stranke. Tako na pr. se pred baronom Konradom ne plašimo, akoravno ga ne moremo svojega moža imenovati; in mislimo, da bi se enakih mož vendar še nekaj dobilo med takozvano ustavoverno stranko. Mi avstrijski Slovani ne zahtevamo supremacije ali hegemonije nad nemškim narodom, mi smo le za ravnopravnost, zato pa tudi ne moremo zahtevati, da bi se pri sestavljanju kabineta le na nas oziralo, nam je koalicija prav, ako je res koalicija kot izraz medsobnega porazumljenja, ne pa samo nekoliko olajšano nadaljevanje prejšnje sisteme; mi nismo tako gospodstva željni in brezobzirni, kakor prejšnja gospodujoča stranka, mi se radi pobotamo in veljavo priznamo vsakemu opravičenemu faktorju v državi; vendar smemo tudi pričakovati, da v ministerstvu sprave ne bodo dalje sedeli možje, ki o spravi n. č. slišati nečejo, ter jo povsodi le ovirajo. Če se ministerstvo v tem smislu prenovi, potem bo zadobilo popolno zaupanje naše stranke, ki ima večino med ljudstvom, in potem vlade ne bo treba več milovati z besedami: „Poglejte uboge ministre!“

O političnem življenju v Avstriji.

„Slovenec“ je že omenil, da ustavno življenje v Avstriji še nikakor ni utrjeno in priključeno. Zdaj nastane vprašanje, kako je mogoče v mnogojezični Avstriji povzdigniti parlamentarizem do prave veljave. Avstrijsko cesarstvo je sestavljeno iz kraljestev in kronovir, ki so prostovoljno pristopile k cesarstvu. Tako so te dežele ohranile vse svoje pravice, le skupne državne zadeve so odstopile državi. Na to bi se bilo moralo ozirati pri vpeljavi ustave.

Ustavoverna sistema Šmerlingova je pa prezrla vsa ta prava dežel in jih oropala vseh prav ter jih izročila državi. Temu so protestirali zastopniki onih dežel, ki imajo za sabo slavno zgodovino in katerih pravice so od avstrijskih vladarjev že večkrat priznane in potrjene. Ker pa vsi ti protesti niso imeli nobenega uspeha, so Čehi zapustili zbornico kot nepostavno in nastopili pasivno politiko, ki je imele slabe nasledke za Avstrijo, kateri se imamo zahvaliti, da je carstvo razklano na dva dela. Država je slaba, ker se vsi narodi niso vdeleževali državnih poslov, financijalno hirala ter zabredla v velikanske dolge. Ker je sedanje ustavno življenje tako slabilo državo, je treba premišljevali, kako ga zboljšati, da bo državi in narodom v korist, ne pa v kvar.

Dežele so prejšnja stoletja do 1848 leta imele stanovske zbornice, ki so obravnavale deželne zadeve, na podlagi teh bi se bilo moralo začeti razvijati naše parlamentarno življenje. Koj z začetka so v teh zborih bili zastopani le višji stanovi, plemstva tudi dobila svoje zastopnike. Izobraženost in razvoj prebivalstva sta vedno bolj napredovala tudi na deželi, zato bi se po naravnem poti bili morali pošklicati v te zbornice tudi zastopniki kmečkih občin. To se je pač zgodilo, stanovski zbori so se spremenili v deželne zbornice, a tem so se vzele vse pravice. Če hočemo, da parlamentarizem zadobi pravo veljavo, se morajo vsa ta prava dežel, ki so se v teku stoletij razvila, deželam zopet nazaj dati, ker kar se je po zgodovinskem teku rodilo, se sme le po zgodovinskem potu spremeniti, kar se zgodi samo po sebi v teku časa; kar tako s pota pomesti, pa rodi nezadovoljnost ter ima slabe nasledke. Zgodovinske pravice imajo veljavo, dokler se jih ljudstvo ali narod zaveda in brani, ko jih pa narod sam popusti, pa zginejo same po sebi; ravno tako če se druge razmere po naravnem potu tako spremenijo, da zgodovinske pravice več ne morejo obstati. V Angliji parlament celó postavlja nikdar ne prekliče, temuč le zastarujejo po tem naravnem potu. Postava ki več ne ugaja razmeram in duhu časa, sama po sebi pride ob veljavo, brez preklica parlamenta. Enako je z zgodovinskimi pravicami. One se same po sebi v zgodovinskem teku

takov v vasi, in ti so počasi prihajali drug za drugim k njemu.

Kaj se je pri Jurji govorilo? Nič drugega ko prebavalo se je to, kar je Janez tam pustil. Pozneje je bil poslat še nekaj iztisov drobne knjižice, pisane kmetom v poduk o volitvah. Bila je prav kmetiški slovenski pisana in hujskala posebno proti duhovnom in „novim“ Slovencem, ki hočejo kmetu vzeti jezik in dati mu hrvaškega. To knjižuro je gostom prebral Juri, ker ismed njih nobeden ni znal brati po novem, le po starem. Miha je pa eno vzel domú, jo vrgel na mizo in rekel Barbi:

„Vidiš, to je kaj, to beri, ne pa tvojih svetih bukev, ki so tako neumne.“

Barba je res pogledala knjižico, brala je nekoliko, potem pa jo nesla gospodu župniku. Ta jo je obdržal in prebral in ker je videl, da je že tega liberalnega duhá veliko med vaščani, je sklenil, v nedeljo z lece (prižnice) svariti ljudi pred takimi nauki in sleparji, ki jim jih prinašajo, ker so pogubljivi za dušo in telo.

Res je v nedeljo med slovesno mašo z vso gorečnostjo razkladal svojim poslušalcem, kako spriden je zdaj svet, kako se klatijo okoli

krivi preroki, kateri zapeljuje ljudstvo z besedo, z denarjem in tudi s knjigami. Takim nikar ne verjeti, ker kmetu ne žele dobrega, ampak ga hočejo rabiti le za svoje namene. Zoper duhovščino hujskajo najhujše zato, ker jim je pri njihovih samopridnih namenih najhujše na poti. Govor njegov je segel poslušalcem globoko v srce in ko je rekel, da vsaj do sedaj tako srečna Brežka vas naj nikar ne zaide na napačno pot, na pot telesnega, duševnega in blagostajnega pogubljenja, je bilo vse ginjeno. Sklenil je z besedami:

„Zato tudi zdaj, ko bomo imeli izbrati si novega poslanca za deželni zbor, nikar ne poslušajte onih, ki vam priporočajo brezverca, še celó narodu in jeziku našemu sovražnega, marveč poslušajte ljudi, ki vam svetujejo moža vernega, vnetega za vaš duševni in telesni blagor, za vero, dom, cesarja.“

Po maši so vsi možje postali še nekoliko pri cerkvi, posebno ker je brič oznanil, da se imajo ta teden zbrati in voliti možé, ki bodo potem poslanca volili. Stopili so kar skup in oče Petelin jih ogovori:

„Kaj bomo dolgo ugibali! Saj smo vsi slišali danes s prižnice, kaj imamo storiti, da bo za nas vse dobro. Jaz mislim, da se kar

danes zmenimo zavoljo mož. Tri imamo, dva sta: gospod župnik in gospod učitelj —“

„Tretji pa vi, oče Petelin, pa je dobro,“ — se oglasi eden in vsi pritrdijo ter se razidejo.

Ne vsi! Tam v kotu za obzidjem ostane jih kopica, med njimi Miha, Juri in Roček; ti se posmehujejo odhajajočim in Miha pravi:

„Dobro, da sem bil danes v cerkvi in slišal, kaj je far govoril. Ne vem, kaj bo Janez in njegov doktor rekel. Bom šel brž jutri v mesto, da mu vse to povem, ker sem mu tako obljubil.“

„Ali ne boš šel na ženitovanje k Petelinovim?“ — ga praša eden — „saj bo Janez gotovo tudi prišel.“

„Ne bo ga ne, stavim“ — odgovori Miha — „saj ga tudi vabili niso.“

„Le pojdi, le“ — ga spodbuja Juri — „da bomo vsaj zvedeli, kako in kaj.“ —

S tem so se razšli tudi ti zarotniki.

Predno pa Miha gre v mesto, pogledamo mi lahko, kako je z Janezem.

Svojemu doktorju je prinesel polno torbo najboljših novic. Denar je bil pač skoro do zadnjega petaka posejal — in to se mora reči: pošteno posejal, ne tako, kakor Juri, ki

rodé in ravno tako zgubljajo veljavo. Vsak umetni pritisk je tukaj škodljiv.

Avtonomija je v avstrijskem prebivalstvu še globoko vkoreninjena. To so pokazali Čehi, ki so celih šestnajst let ostali v pasivnosti zavoljo oškodovanja deželne avtonomije, to vedo tudi naši kranjski nemškutarji, ki so najzagrizenejši centralisti, ki pri volitvah se prebivalstvu ponujajo kakor Kranjci, hočejo prava kranjske dežele braniti. Tako bi radi volilce preslepili, da narodnjaki si prizadevajo škodovati deželnim pravom, oni jih pa branijo, ne pa nasprotno. Ker je avtonomija dežel še tako globoko vkoreninjena v duhu avstrijskih narodov, zato je ne smemo prezreti, a se moramo ná-njo ozirati pri spremembi ustave.

V Avstriji se je začela razvijati, kakor v vsi Evropi, poslednja desetletja narodna zavest. Kranjec ni več samo Kranjec, temveč se v srcu čuti tudi Slovenca. Narodna ideja je silna, spremenila je politični zemljevid v Evropi; ona ni mrtva stvar, ampak živo klije v duhu avstrijskih in sploh evropskih narodov. Narodnost je faktum, na katerega se bodo morali ozirati naši parlamentaristi, če hočejo, da bo njih delo uspešno, treba je narodnostne postave v vseh deželah, ki bo zabranila pritiskanje ktere koli narodnosti. Kako to doseči, je že „Slovenec“ pisal, zato tukaj ne bom dalje obravnaval, in tudi prepuščam to stvar drugim izvrstnejšim politikarjem v premislek.

Ideja narodnosti spodrina povsod vedno bolj deželni partikularizem v Avstriji. Nemec se vedno bolj spoznava za Nemca, kakor za Štajarca ali Korošca, ravno tako Slovenec spodrina zastarelega Kranjca ali Primorca. To vse kaže, da bo politična razdelitev naše monarhije enkrat prenehala po deželah, a se bo izvršila po narodnostih. To idejo je že 1848. l. gojil česki učenjak dr. Palacki, ki je takrat predlagal razdelitev Avstrije po narodnostih. Takrat se njegova ideja ni spolnila, ker je narodna zavest v Avstriji bila še premalo razvita. Palackijevi predlogi so bili prezgodni, kar je sam priznal, ker jih je pozneje popustil in se poprijel boljše vtrjenih zgodovinskih prav českega kraljestva. Palackijeva ideja o razdelitvi po narodnostih ne ostane mrtva; marveč se prej ali slej izvrši. Narodna zavest v Avstriji je že precéj vkoreninjena, nasledek tega bo zgoraj omenjena politična razdelitev. Med Slovenci se že glasno zahteva zedinjena Slo-

venija, do podobnih nazorov pridejo tudi drugi narodi prej ali slej. Sedanja zgodovinska deželna prava se bodo morala umakniti narodnim pravom, ki imajo svoj izvir še bolj globoko v narodnem mišljenju. Te spremembe se pa morajo počasi naravno vršiti, ne pa naglo biti uvedene pō umetnem potu državnikov in političnih teoretikarjev, ki mnogokrat s svedrom kravo derejo. Le po tem poti pridemo v Avstriji do pravega parlamentarizma, ki bo krepil našo monarhijo in koristil vsemu avstrijskemu prebivalstvu.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 16. aprila.

Zaradi odbitega „disposition-fonda“ poročal je grof **Taaffe cesarju** in se imamo vsled tega morda v kratkem nekterih sprememb nadejati. Liberalci so silno veseli te svoje slučajne zmage, vendar je že gotovo, da jim to ne bo nič koristilo. Taaffe ne misli odstopiti, toliko več je precej po tem glasovanju podal se k grofu Hohenwartu in se z njim posvetoval, kaj je dalje storiti. Želeti bi bilo, da bi se Taaffe bolj tesno desnice oklenil, ker le ta ga je do zdaj iz vseh zadreg rešila. Videti je pa tudi, kakor bi bili nekteri poslanci iz desnice nalašč odtegnili se glasovanju o dispositionsfundu, ker je le preznano, da se s tem denarjem pitajo dunajski časniki kakor „Presse“ in „Fremdenblatt“, ki vsak dan blato mečejo na Slované in avtonomiste, ter tedaj svoj denar prav po nedolžnem vlečejo, ker Taaffejevi vladi več škodujejo, nego koristijo.

Državni zbor obravnava budget notranjega ministerstva. Klam-Martinic je na novo povdarjal dobrote, ki jih obeta samouprava dežel. Šlezijški Dežman, poslanec Obračaj je odrekal Čehom pravico, potegovati se za šlezijske Slované. Trojan je govoril za narodno ravnopravnost. Pflügl se je hudoval nad barantači in kramarji, ki kmetom slabo blago za drage denarje prodajajo.

Poslanec **Hausner** je izdal neko brošuro, v kateri se zagovarja, da ni sovražnik Nemčije, kakor so nekteri po njegovem zadnjem govoru sodili. Da jud ni nikdar sovražnik Nemčije, tedaj tudi Hausner ne, tega smo bili od nekdanj prepričani tudi brez Hausnerjeve brošure, in dobro vemo, da je Hausner skriven

zaveznik dunajskih judov, če se prav kaže, kakor bi bil iskren Poljak. Poznamo mi take tiče, in kar je poljskih poslancev, Hausnerju najmenj zaupamo, naj potem govori za nas ali pa zoper nas. Jud bo zmirom sovražnik katoliške cerkve in kot tak se mora okleniti tistega naroda, kjer je najmenj vere, tedaj nemškega. Poljaki so veren narod, in čudimo se le, kako zamore „liberalni“ Hausner v Poljski tolko veljave imeti!

Cesar se bo podal jeseni s cesarjevičem Rudolfom v Galicijo.

Čehom dela vlada vedno nove koncesije. Tako je zdaj spet imenovala dr. Čelakovskega za profesorja botanike na univerzi v Pragi s českim učnim jezikom. To je že tretji profesor, ki je imenovan v smislu česke spomenice. Odpuščen je nadalje vladni svetovalec Schönbsch, desna roka Stremayrova in fanatičen germanizator. Za česki gimnazij v Mladi Boleslavi je vzetih v proračun 4000 gld., za česki realni gimnazij v nemškem Brodu pa 2000 g'd.

Kdaj pridemo mi Slovenci na vrsto? Mi Čehom ravnopravnost privoščimo; pa še bolj potrebni smo je mi, ki nimamo nijedne narodne srednje šole, Čehi jih imajo pa že mnogo. Minister Konrad se je izrazil, da je prijatelj Kranjske dežele; kdaj bo to enkrat dejanstveno pokazal?

Česki listi zahtevajo, naj Taaffe ustavovorne ministre odpusti, in naj si poišče drugih na desni strani.

Ogerski državni zbor je izvolil Pechy-a za predsednika, ker je prejšnji predsednik Szlavy postal skupni finančni minister. Ker je **Szlavi** ob enem postal predsednik bosenske komisije, bojé se celó nemški listi, da bo skušal Bosno za madjarski želodec pripraviti. Nemec in Madjar sta si med sabo nevoščljiva, kateri bo pozobal Slované. Nazadnje bo pa Slovan obema iz žrela všel, in postal samostojen in svoboden v okviru habsburške monarhije. Ta veseli dan se bliža hitrim korakom!

V **Ogerskem** državnem zboru sta se Srb Polit in minister Tisza hudo prijala. Polit je zagovarjal narodne pravice Srbov, Tisza pa je rekel, da bi bilo najbolje, ko bi se srbski agitatorji, kakor Miletič in Polit iz Ogerske odstranili, potem bo mir. Tisza se moti, če misli, da bodo ogerski Slovani vedno madjarski sužnji ostali.

Vnanje države.

Profesor Martens prigovarja **ruski** vladi, naj bi se s **Kitajci** na mirnem potu pobotala, ker sicer pridejo vsi Evropejci v Kitaju v nevarnost; tam je velika razdraženost zoper vse Evropejce, in v slučaju vojske bodo vse poklali. Tudi ruska kupčija bi vsled take vojske veliko trpela.

Pravijo, da bo **francoski** minister Freycinet odstopil, ker se vedno množi agitacija socialstov, vlada pa neče proti temu nič storiti.

Gorčakov je hudo bolan in bo težko še okreal.

Na **Švedskem** je prišla k meč ka stranka na vrhunec. Nje voditelj, grof Arved Posse je poklican od kralja, da sestavi ministerstvo. Meščani in študirani ljudje setresejo za svoje privilegije. Kaj tacega še ni bilo.

Na **Angležkem** je voljenih do zdaj 349 liberalcev, 235 konservativcev in 63 Ircev. Liberalci so pridobili 57 sedežev v mestih in 49 na deželi. Silijo Gladstona, da bi vlado prevzel.

je bil zadnji za pijačo namenjeni petak sebi privoščil, ali dr. Zvitovič je bil vesel njegovih poročil, ker je že tudi od strani zvedel, kako uspešno je Janez poganjal se in delal zánj. Za porabljeni denar mu je — mu je — se ve da — dal brez druge besede popolno odvezo.

Ko po tem pogovoru hoče Janez iti, ga vstavi dr. Zvitovič:

„Skoraj bi bil pazabil nekaj. Včeraj je bila pri meni neka gospa — ej, kako se jej že reče —“

„Morda gospa Kleparjeva?“

„Da, tako je rekla. Ste jej morda kaj dolžni?“

„Kaj še! Le zahajam tje kaj sem ter tje!“

„A tako! Ima morda lepo mlado hčerko?“

„Tri ima.“

„Se jim je nemara tožilo, ker vas toliko časa ni bilo tje?“

„Ne vem, zakaj je mati po meni prašala. Bom šel brž tje.“

„Je gotovo ktera vaša — ne? Ej, nič se ne sramujte, koliko je bilo že deklet mojih, ko sem bil v vaših letih! Samo kakih obljub se varujte, tako so sitne in jaz pri vsi pri-

jaznosti do vas ne bi rad videl, če bi matere takih deklet iskale vas pri meni. To škoduje imenu moje pisarne, razumite?“

Nekoliko poparjen po teh besedah gre Janez na svoj dóm, kjer najde na mizi dve pismi. Zakaj prebere le napis, a pisem ne, ampak obe vtakne v žep? Zakaj hiti tako naglo memo gospodinje, ki se, zapazivši, da je domú prišel, podviza praviti mu, da je neka gospá že parkrat popraševala, kam je šel in kdaj da pride domú? Zakaj zvečer ne gre v navadno družbo, kjer bi gotovo dobil Roberta, brata Milkinega? Kam gre? V gostilnico, v kateri še nikdar bil ni, kamor ne zahajajo ljudje njegove vrste. Tu sede v kot, družba mu ni ljuba, ker so navadni predmeščani, zato plača in gre v kavarno, kjer prebira po časnikih, pa vse le površno. Slednjič vrže vse časnike v stran, zleče pismo z žepa, bere še napis in ga odpečati. Kaj tako strašnega je v njem, da obledi in hlastno potegne z žepa še drugo pismice?

Čemu si naroči najmočnejšega čaja in še enega? Zakaj potem pismi zmečka, plača in ji zunaj razterga na sto koščekov? (Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 13. aprila. V državnem zboru je danes govoril poročevalec, potem pa je bilo glasovanje o državnem proračunu. Nasvet, da naj se preide v posebno obravnavo, bil je z veliko večino sprejet, ravno tako prve točke proračuna. Ko je pa prišel na vrsto dispozicijski zaklad, je Herbst v imenu manjšine naznanil, da ona nima nobenega zaupanja do ministerstva, in bode toraj glasovala zoper dispozicijski zaklad. Ravno to je naznanil tudi rusinski poslanec, okrajni glavar Kovalski. Poljak Groholski pa je v imenu svojega kluba objavil, da Poljaki bodo glasovali za ta zaklad, ne da bi pa s tem hoteli ministerstvu dati zaupnico. Ministerski predsednik grof Tassfe je prebral, kar je Skene nekdanj govoril o tej reči, rekši, da ministerstvo to potrebuje za odbijanje napadov in svoje opravičevanje, potem pa je rekel, da v privoljenji dotične svote ne išče zaupnice, ako se mu bo pa dovolila, obrnil jo bo za to, da bo odbijal napade. Pri glasovanju zmagali so nasprotniki s 154 glasovi proti 152. Pisal sem Vam, da je naših mnogo manjkalo, da so bili pa telegrafično pozivljeni, naj gotovo pridejo. Nekteri so prišli, mnogi pa ne. Manjkali so namreč: Od ministrov: Horst, Stremajer; iz Hohenwartovega kluba: Crog, Fischer, Gentilini, Giovanelli Nace in Janez, Nabergoj, Styrzza, Thurnher, Vojnovič, Zallinger; iz českega kluba: Brauner; iz poljskega kluba: Bodynski, ki se je pa odpovedal poslanstvu, dasi se odpoved še ni izročila predsedniku, Dzieduszycki, Hoppen, Horodyski, Kaminski, Krzeczunowicz, Krzystofowicz Jožef, Onyskiewicz, Rydzowski, Schreiber, Wolanski Erazem in Wolski; od moravskih velikih posestnikov: Dubsky, Loudon, Stockau; Od liberalcev: Bertolini, Brestel, Ciani, Consolati, Dormitzer, Ivanič, Kohanovski, Pajer, Pück, Pretis, Sochor, Spacan, Teuschel, Wildauer, Wittmann, Wolkenstein.

Liberalci so bili zmage tako veseli, da so kar kričali, in ni bilo skoraj mogoče dalje zborovati; zato je stavil neki levičar predlog na konec debate, ki pa ni obveljal. Bode li to glasovanje imelo od levičarjev zaželjeni vspeh, da bi ministerstvo odstopilo, se še ne vé, na vsak način je pa res graje vredno, da naši ljudje niso prišli in so s tem levičarjem pripomogli k zmagi.

Jutri je nadaljevanje posebne obravnave. Kranjci bodo pa tudi še volili enega uda, najbrže dr. Poklukarja, če se ne motim, namesto dr. Razlaga, kot uda centralne komisije za vrvanje zemljišnega davka.

S Štajarskega, dne 11. apr. Morda častitim bralcem „Slovenca“ ni ravno neznano, da so že nekaj let sem vojaške novačenje na vsem Štajarskem (v 42. okrajih držali. Letos pa je došel od namestnije v Gradcu ukaz, da se ima novačenje držati le tam, kjer se tudi c. kr. glavarstvo nahaja, tako da se bo prejšnje število na 19 štacij skrcnilo. Res so vložile in odposlale nekatere občine prošnje, da bi naj to le pri starem ostalo, toda bile so, kar vidimo, brezvspešne, ker se baje mora tudi tu kaj prihraniti. Tako bo tudi novačenje za naš okraj v Slovenjgradu dne 15., 16., 17., 19. in 20. t. m., ki mi daje priliko, da spregovorim o njem malo besedico. Ljudje tu govorijo, da se je tukajšnje nekdanj že skupno mesto za slovenjgraški, šoštanjski in marnberški okraj le zaradi tega razdelilo, ker so se fantje, ko so se sešli, le preradi — topli. Letos, ko bo, kakor sem že rekel, zopet za vse eno zbirališče, letos se bi utegnili kaj takega zopet poskusiti, ako se temu v okom

ne pride. Res je, da pijancev morda ne bo, ker denarja ni, — pa je pač mlada kri! Zatoraj bi bilo res želeti, da bi vsi rodoljubi v teh okrajih domače fante z lepim opominom od takega ravnanja odvrčali. Saj nam je znano, kako naši nasprotniki vsako nerednost, ki je včasih prav neznatna, že po daljnem svetu raztrobijajo, da nas s tem kot suroveže svetu pokažejo. Naj se ti mladi ljudje le prepričajo, da smo vsi — Slovenci, da smo bratje, in zagotovim vse, da ne bomo slišali o kakšni nepriliki v teh dneh, ter da bodo znali obrekovalci, kaj pri nas tudi lepa beseda premore. Ne bati se torej, rodoljubi, za trud! —

Domače novice.

V Ljubljani, 17. aprila.

(Občni zbor „Matiče slovenske“) h kateremu se je sešlo čez 50 udov, posebno veliko pa unanjih duhovnikov, ki so imeli ta dan še dve drugi zborovanji, je prišel predsednik gosp. dr. Bleiweis z jako lepim in jedratim ogovorom, v katerem je pozdravil lepo število navzočih „Matičarjev.“ Razvijal je zgodovino društveno preteklega leta, spominjal se več odličnih umrlih udov in izrekel željo, naj bi vendar enkrat prišel na svetlo Wolfov slovar. Njegov govor je bil sprejet s splošno pohvalo. — Tajnik gosp. Praprotnik prebere poročilo o minulem letu, iz katerega je razvideti, da se število „Matičarjev“ vedno narašča in da se je od društvenikov že tudi veliko zaostalega dolga že poplačalo. — Pri tem se oglasi gosp. dr. Tavčar s Kranja in jako ostro kritizira „Matične“ knjige, posebno pa Koseskova dela; tudi se pritoži, da neredno prihajajo in da je jezik v njih jako različen. Pritrjuje mu še drug govornik, ki pa s svojo kritiko ne pride do konca, ker se pokaže splošna nevolja navzočih. — Gosp. dr. Bleiweis zavrne oba temeljito, zagovarja starčka Koseskega, ki je pisal že takrat, ko njegovih sedanjih kritikarjev še na svetu ni bilo, in pojasni, da se tisk „Matičnih“ knjig zakasnuje samo zato, ker ima korektura dolge pota. Sploh se pa vidi v tem napadu zopet stranka „mladih“, ki tli pod pepelom. — Blagajnik gosp. Vilhar prebere računski sklep preteklega leta, ki kaže, da ima društvo premoženja 41.500 gl. 76 kr. v denarji, hišah in bladu, 12.760 gl. pa v obligacijah. Tu se oglasi gosp. dr. Starč in prša, zakaj je „Matica“ kupila hišo banke „Slovenije“ za 28.000 gl. in zakaj na nji vknjiženi dolg še ni izbrisan. Gospod Vilhar pojasni reč tako, da hišo „Matica“ lahko z dobičkom prodá, kedar hoče, vknjiženi dolg pa da bo kmalu izbrisan; to potrdi tudi gosp. dr. Zupanec. — Pri volitvi se volijo vnovič vsi odborniki, kateri so imeli po pravilih odstopiti. — H koncu stavi dr. Bleiweis resolucijo, da naj občni zbor sklene, naj se odbor obrne do gosp. knezoškofa s prošnjo za pospeševanje slovenskega slovarja; ta predlog se enoglasno sprejme. Gosp. Robič želi, da bi se imena udov, ki plačajo letnino in ustanovnino, razglašala po kakem slovenskem časniku, gosp. Grasselli pa stavi predlog, naj se odseku, ki je imel opraviti pri nakupu hiše banke „Slovenije“, izreče zahvala, kar se tudi zgodi. S tem je bil ta zelo burni zbor končan.

(„Brencelj“ št. 4) je prišel včeraj na svitlo in se razpošilja.

(Baron Žveglj.) kmetijskih gorenjskih staršev sin, je pri zadnjem glasovanju v državnem zboru bil na strani nasprotnikov vlade. Velik pogum! Ljubljanski nemškutarji mu bodo go-

tovo poslali zaupnico, kakor so jo poslali Plemerju.

(Kuhnovci v Bosni. Nova pesem s podobami Spisal L. Haderlap) se zove lična ilustrirana pesem, ki jo je založil za slovensko slovnstvo zaslužni in marljivo napredujoči tiskar g. Krajec v Novem mestu. Podobe so prav dobro izdelane.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 16. aprila.

Zbornica je dovršila proračun notranjega ministerstva. Žveglj je dobil enoleten odpust, da more brez ovir zadostovati parlamentarnim dolžnostim, pristavlja „Fremdenblatt“. Ministerstvo ostane.

Razne reči.

— Telovaditeljski grb slavjanski je gotovo že znan mnogim našim čitateljem, ker je bil uporabljen večkrat na vabilih Ljubljanskega telovadnega društva „Sokola“ in na kartah njegovih članov; manj znan pa bode globoki pomen sostavljenja njegovega. Zaistomarsikterega bode zanimalo nekaj bližnjega o njem izvedeti. — Na prvi pogled že vidi se lepo in logično sostavljenje grba, ker on obstoji iz najvažnejšega telovadila: iz ročajev, in je že zaradi tega prav jasno govoreč. Zvrh tega še spominjajo četiri krogi ročajev na obliko latinskega in kirilskega pismena O, katero je začetno pismé četirim besedam: „Ognjen, odvažen, odkrit, obziren!“ S temi besedami, ktere so vzdržane v podobni obliki in z enakim pomenom v vsih književnih jezikih slavjanskih in so telovaditeljsko geslo slavjansko, naznačijo se one lastnosti, ktere se pridobivajo posebno z gojenjem telovadbe. A tudi sostavljenje barv je pomenljivo. Izvan tega, da so to slavjanske barve, ni težko se domisliti, da spodnje rudeče polje pomeni bojišče, modro polje nad tim pa jasno nebo, s čimer se stavi pred oči radost, slavodobitje, katero zaisto ne bode izostalo, kadar domovina bi potrebovala krepkih in vrljih rok svojih sinov telovadcev, ker ti bi jo istinito branili z „ognjenostjo, odvažnostjo, odkritostjo in obzirnostjo“, in s tim nadvladali na bojišči, ter tako čisto in svitlo vzdržali svojo čast, svoj ščit, kar je grboslovno izraženo se sreberno ali belo barvo ročajev in in da se vzdigate nad rudečim poljem v jasno modro nebo. — Ščit pokriva kronana čelada, iz ktere se vzdiga srebrn ali bel sokol z razprtima perutama; ker prvo telovadno društvo slavjansko v zlati Pragi si je dalo imé „Sokol“, in tako sprva se je sokol razvil in vzdignol iz telovaditeljstva slavjanskega. — Čeladni odeli ste rudeči in modri, nad ščitom in na obeh straneh vijen je rudečo-moder trak, na njem še srebrnimi pismeni geslo: „Ognjen odvažen, odkrit, obziren!“ Take sokolske listnice (vizit-karte) so že v delu, in kdor jih želi, naj se oglasi v narodni tiskarni.

Ure

za stolpe in gradove

izdelujem že od leta 1842 po najnovejših iznajdbah, ne v lite, ampak z roko izdelane, proti polni garanciji in po najnižih cenah.

Janez M. Pogačnik.

(12) Podnart, Kropa, Gorenjsko.

Popravljam tudi stare ure na stolpih, jemljem plačo tudi v obrokih, in cenik pošiljam vsakemu brezplačno.